

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamus teemal „Jätkusuutliku kvaliteetse töö põhikomponendid taastumise ajal ja pärast seda“**(ettevalmistav arvamus eesistujariigi Sloveenia taotlusel)**

(2021/C 517/04)

Raportöör: **Andrej ZORKO**Nõukogu eesistujariigi Sloveenia kiri, 19.3.2021
taotlus

Õiguslik alus	Euroopa Liidu toimimise lepingu artikkel 304
Vastutav sektsioon	tööhõive, sotsiaalküsimuste ja kodakondsuse sektsioon
Vastuvõtmine sektsioonis	7.9.2021
Vastuvõtmine täiskogus	23.9.2021
Täiskogu istungjärk nr	563
Hääletuse tulemus (poolt/vastu/erapooletuid)	146/24/54

1. Järeldused ja soovitused

1.1. Töö kvaliteet on elukvaliteedi üks põhikomponente. Järgida tuleb põhimõtet „kvaliteetne töö elukvaliteedi parandajana“, kuna see on kestliku sotsiaalse arengu eeltingimus. Seepärast on komitee kindlalt veendunud, et sellele tuleks ELi poliitikas erilist tähelepanu pöörata, sest sellega tuleb ennetada ebavõrdsuse, vaesuse, sotsiaalse tõrjutuse ja kõlvatu konkurentsi riski.

1.2. Komitee on kindlal seisukohal, et kvaliteetse töö valdkonnas esinevate probleemide ja muredega tuleks tegeleda, pidades silmas Euroopa sotsiaalõiguste samba põhimõtteid ja kestliku arengu tegevuskava 2030 eesmärgi. Lisaks Euroopa Liidu põhiõiguste hartale ⁽¹⁾ tuleks arvesse võtta ka inimväärset tööd käsitlevaid ILO rahvusvahelisi standardeid ⁽²⁾. Seepärast kutsub komitee liikmesriike ja sotsiaalpartnereid üles sotsiaaldialoogi ja kollektiivläbirääkimiste kontekstis – asjakohasel tasandil ja vastavalt riikide konkreetsetele oludele – tuvastama ja leidma lahendusi muudatuste jaoks, mida pandeemia on tööturul kiirendanud.

1.3. Komitee leiab, et EL ja liikmesriigid peaksid rakendama kaugeleulatuvat lähenemisviisi, mille raames toetatakse, kooskõlastatakse ja rakendatakse meetmeid aktiivse tööturupoliitika loomiseks, kaitstes samal ajal töötajate põhiõigusi ning tagades ettevõtetele jätkusuutliku ja konkurentsivõimelise ettevõtluskeskkonna maailmamajanduses. Euroopa sotsiaalõiguste sammas peaks suunama sotsiaalse Euroopa, sotsiaalse õigluse ja kestliku taastumise põhimõtete rakendamist.

1.4. Töösektoris pandeemia kogemustele tuginedes võiksid Euroopa Komisjon ja liikmesriigid aktiivselt sotsiaalpartnereid ja muid sidusrühmi kaasates jälgida kehtivate määruste toimimist või vajadusel need läbi vaadata või neid muuta ning töötada välja sobiv poliitika, et tagada inimväärne ja jätkusuutlik kvaliteetne töö. See võib hõlmata töötajate kaitset ja nõuetekohast töökorraldust, mis viib suurema tootlikkuse ja innovatsioonini, edendades samal ajal digipöörde positiivseid aspekte, sh töötajate vajadust saada oma tööalase konkurentsivõime edendamiseks digiõpet ⁽³⁾. Eritähelepanu tuleks pöörata tehisintellekti käsitlevatele õigusaktidele ja meetmetele ning selle tagamisele, et kõigil sidusrühmadel on töötajate ja tööandjatega peetavate konsultatsioonide ja läbirääkimiste kaudu õigus osaleda uute lahenduste vastuvõtmises.

⁽¹⁾ ELT C 326, 26.10.2012, lk 391.

⁽²⁾ <https://www.ilo.org/global/topics/decent-work/lang-en/index.htm>.

⁽³⁾ ELT C 374, 16.9.2021, lk 16.

1.5. Komitee kutsub Euroopa Komisjoni üles looma eelkõige tugevdatud Euroopa poolaasta ja muude olemasolevate mehhanismide raames uusi mehhanisme ja/või ⁽⁴⁾ jätkama keskpikkade ja pikaajaliste tööturu vajaduste kindlakstegemist. See võimaldaks liikmesriikidel sotsiaalpartnereid ja kodanikuühiskonna organisatsioone aktiivselt kaasates töötada välja tööhõivepoliitika pikaajalisem kavandamine ja rakendamine, sealhulgas töötajate koolituse ja elukestva õppe kavandamine ning lahenduste pakkumine oskuste nappusega tegelemiseks. Samuti on oluline tugevdada avalikke tööturuasutusi ja nende koostööd erasektoriga, et aidata kõige haavatavamaid rühmi tööturule tõhusamalt integreerida.

1.6. Komitee kordab, et aktiivne tööturupoliitika peab olema tõhus ja suunatud, et saavutada häid tööhõivetulemusi, ⁽⁵⁾ ning rõhutab, et liikmesriigid ja sotsiaalpartnerid peavad osalema kvaliteetset tööd edendava aktiivse tööturupoliitika väljatöötamises. Komitee rõhutab ühtlasi oma toetust seoses järkjärgulise liikumisega töötuskindlustuse valdkonna ühiste miinimumstandardite poole, et tagada kvaliteetne töö liikmesriikides ⁽⁶⁾.

1.7. Liikmesriigid peavad looma vajalikud tingimused, et tagada nii piisav osalemine (ühine juhtimine) kavandamisprotsessides kui ka tööhõive- või tööturupoliitika rakendamine.

1.8. Komitee julgustab liikmesriike ja sotsiaalpartnereid tugevdama sotsiaaldialoogi riiklikul tasandil. Samuti soovib komitee kasutada ära sotsiaaldialoogi tavapäras sisu, et kaasata muud strateegilisemad kestlikkusele ja lahendustele suunatud teemad. See hõlmab näiteks teatava pädevuse ja oskuste pagasiga ettevõtete ja töötajate tulevikuvajaduste prognoosi, ühistegevust töötajate koolitamiseks, digitaalsele ja rohelisele majandusele õiglase ülemineku tagamist ning platvormide töö reguleerimist ja selle jaoks tasakaalustatud lahenduste väljatöötamist ning sarnaseid olulisi arenguküsimusi.

1.9. Komitee tunnustab sotsiaalpartnerite ja kollektiivlepingute tähtsust tööturu tasakaalu säilitamisel. Sotsiaaldialoogi edasiarendamise jaoks on ülitähtis asjakohane sotsiaalpartnerite koolitus ⁽⁷⁾. See on osutunud nii otsustavaks kui ka tähendusrikkaks aspektiks sotsiaaldialoogi edasiarendamisel, mis peaks kaasa aitama ka jätkusuutliku kvaliteetse töö tagamisele.

1.10. Komitee leiab, et komisjon ja liikmesriigid peaksid tugevdama sotsiaalpartnerite ja kodanikuühiskonna suutlikkust. Sotsiaaldialoogis on vaja luua usalduslik õhkkond, tunnustada selle vajalikkust ning kaasata sotsiaalpartnerid ja muud sidusrühmad õigel ajal meetmete väljatöötamisse ja otsuste tegemisse, kui see on asjakohane ja kooskõlas arenguvajadustega. Rohe- ja digipöörde nõuetekohaseks käsitlemiseks on vaja tugevat töötajate teavitamise ja nendega konsulteerimise raamistikku, tagades samal ajal töö kvaliteedi ⁽⁸⁾.

1.11. Komitee tunnustab, et taaste- ja vastupidavusrahastrahastu võiks aidata soodsalt kaasa nii töö kvaliteedi tugevdamisele ja tagamisele kui ka sotsiaalpartnerite rollile selle rakendamisel. Seetõttu teeb komitee ettepaneku, et komisjon korraldaks iga-aastaseid kohtumisi sotsiaalpartnerite ja kodanikuühiskonna organisatsioonidega, et saada tagasisidet rahastu rakendamise kohta. Liikmesriikide erisuste tõttu oleks otstarbekas korraldada konsulteerimisi eraldi ning ühiselt sõnastada suunised ja soovitud rahastu edukaks edasiseks rakendamiseks.

1.12. Komitee märgib, et taaste- ja vastupidavusrahastrahastus ei käsitleta otseselt kvaliteetse töö komponente, ning kutsub seetõttu komisjoni üles seda rahastu osa täiendada. Kvaliteetne töö on taaste- ja vastupidavusrahastrahastu eesmärkide saavutamisel otsustava tähtsusega. Tähelepanuta ei tohiks jätta haavatavaid rühmi, nagu ebakindlas töösuhtes olevad ja noored töötajad, keda epideemia on kõige rängemini tabanud.

1.13. Komitee kutsub üles korraldama uuringuid, et tähelepanelikumalt jälgida taastumisperioodil tööturu arengut. Samuti on vaja võtta arvesse ärimudelites toimuvaid muutusi, mis mõjutavad tööviise ja töötajate põhiõigusi, samuti digiüleminekut ja uute tehnoloogiate kasutuselevõttu, pöörates eritählepanu oskuste nappusele ja tööturu ülemineku-protsessidele. Mõju töökorraldusele ja muid kvaliteetse töö põhiaspekte tuleks lähemalt uurida ja analüüsida, pidades silmas

⁽⁴⁾ Sõltuvalt olukorrast liikmesriikides.

⁽⁵⁾ ELT C 125, 21.4.2017, lk 10, punkt 3.19.

⁽⁶⁾ ELT C 97, 24.3.2020, lk 32; ELT C 429, 11.12.2020, lk 159, punkt 1.6.

⁽⁷⁾ Voss, Eckhard; Broughton, Andrea; Pulignano, Valeria; Franca, Valentina; Rodriguez Contreras, Ricardo, *Exploring the connections between EU – and national-level social dialogue (Euroopa Liidu ja liikmesriikide tasandi sotsiaaldialoogi seoste uurimine)*. Luksemburg: Euroopa Liidu Väljaannete Talitus, 2018.

⁽⁸⁾ Näiteks Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee resolutsioon Porto tippkohtumise kohta, ELT C 286, 16.7.2021, lk 6, ja ELT C 341, 24.8.2021, lk 23.

nii kiire digiüleminekuga kaasnevaid positiivseid lahendusi kui ka ohtusid. Komitee rõhutab, et on vaja võtta arvesse liikmesriikide mitmekesisust ja pandeemia tagajärgi nii ühiskonnale kui ka tööturule. Muutusi tuleb hinnata terviklikult.

2. Taustteave

2.1. Komitee tunnustab jätkusuutliku kvaliteetse töö kontseptsiooni mitmekesisust ja igakülgsust ning juhib tähelepanu sellele, et see koosneb mitmesugustest komponentidest, mis mõjutavad otseselt või kaudselt inimeste elukvaliteeti, töötajate õigusi ja töötajate sotsiaalkaitset. Samal ajal tunnustab komitee ka tööandjate ja liikmesriikide kesket rolli kvaliteetse tööhõive, sh oskuste, kvaliteetsete töökohtade, uute ja mitmekesiste töövormide, töötajate turvalisuse, heaolu ja ettevõtete konkurentsivõime edendamisel. Komisjon paistab sellest teadlik olevat, arvestades et märkimisväärne hulk programme ja rahalist abi COVID-19 pandeemia ajal, eelkõige TERA, suunati nii majanduse taastamisele kui ka inimeste sotsiaalkaitse säilitamisele. Komitee on kindlalt veendunud, et majanduse taastumine ja Euroopa majanduse areng ei ole võimalik ilma sotsiaalkaitse säilitamise ja arendamiseta, tagades samal ajal Euroopa ettevõtjate jaoks maailmamajanduses konkurentsivõimelise keskkonna, ning et majanduslik ja sotsiaalne taastumine peavad käima käsikäes.

2.2. Komitee leiab, et komisjoni, liikmesriikide ja Euroopa ning riiklike sotsiaalpartnerite ülesanne on kavandada ja rakendada meetmeid jätkusuutliku kvaliteetse töö tagamiseks. Seetõttu tuleb kõigi sidusrühmade ühiste jõupingutuste alusel võimalikult kiiresti töötada välja ja rakendada strateegiat ja meetmeid jätkusuutliku kvaliteetse töö tagamiseks.

2.3. Õiglaste ja konkurentsivõimeliste tingimuste tagamine Euroopa majandusele, investeringud innovatsiooni ja arengusse, sotsiaalse dumpingu ennetamine, töökohtade loomise soodustamine, õiglaste töötingimuste edendamine ja asjakohased stiimulid peaksid olema ELi ja liikmesriikide strateegiate keskmes ning võivad anda märkimisväärse panuse töö kvaliteedi suurendamisse.

2.4. Õigetes tingimustes saab Euroopa ettevõtlus aidata kaasa kestlikule heaolule, kvaliteetsete töökohtade loomisele ja heaolu suurendamisele. Selleks on vaja soodsaid raamtingimusi eelkõige seoses kindla energiavarustuse, kvalifitseeritud tööjõu, hea transporditaristu ja tõhusate tööturgude tagamiseks.

2.5. Jätkusuutliku kvaliteetse töö kontseptsioon on elukvaliteedi üks põhikomponent ja seda tuleb käsitleda koos kestliku arengu kontseptsiooniga, võttes arvesse laiemat jätkusuutliku majanduskasvu ja tööhõive konteksti, eriti kõigi sidusrühmade jaoks õiglast rohe- ja digipööret. Sellest tulenevalt juhib komitee erilist tähelepanu arvamustele, mille ta on selles kontekstis juba vastu võtnud.

2.6. Komitee on kindlalt veendunud, et 2015. aastal ÜRO 193 liikmesriigi vastu võetud kestliku arengu tegevuskava 2030⁽⁹⁾ eesmärkide, eriti eesmärgi nr 8 rakendamine võib aidata märkimisväärselt kaasa jätkusuutliku kvaliteetse töö tagamisele, milles võetakse arvesse majanduskasvu ning täielikku ja tootlikku tööhõivet. Eelkõige taastumisperioodil peaks komisjon rohkem keskenduma nende eesmärkide saavutamisele ja ergutama ka liikmesriike seda tegema.

2.7. Samuti juhib komitee tähelepanu asjaolule, et Euroopa sotsiaalõiguste sambas sätestatud põhimõtete ja sellega seotud tegevuskava ning asjakohaste rahvusvaheliste õigusnormide⁽¹⁰⁾ rakendamine on jätkusuutliku kvaliteetse töö tagamisel ülioluline. Komitee on selles kontekstis võtnud juba vastu mitu arvamust ning kutsub Euroopa institutsioone ja liikmesriike üles osalema vastavalt oma pädevusvaldkondadele aktiivselt nende rakendamises koos sotsiaalpartnerite ja muude sidusrühmadega.

2.8. Jätkusuutliku ja kvaliteetse töö tagamise meetmete kavandamisel tuleb võtta arvesse erinevaid elukvaliteeti mõjutavaid tegureid, inimväärse töö tagamist, ebavõrdsuse ja sotsiaalse tõrjutuse vähendamist, vaesuse ennetamist ja Euroopa majanduse konkurentsivõime tagamist, edendades samal ajal sujuvat üleminekut keskkonnahoidlikule digiühiskonnale ja -majandusele. Kõik need tegurid peavad olema tasakaalus kestliku arengu eesmärkidega ning sotsiaalpartnerid ja kodanikuühiskonna organisatsioonid peavad olema meetmete kavandamisse aktiivselt kaasatud. Seda silmas pidades rõhutab komitee ulatuslikuma sotsiaalse konsensuse olulisust.

⁽⁹⁾ „Transforming our World: The 2030 Agenda for Sustainable Development“ (Muudame oma maailma: kestliku arengu tegevuskava aastani 2030).

⁽¹⁰⁾ ILO standardid ja ELi toimimise lepingu artiklid 151 ja 156.

2.9. Komitee on teadlik paljudest aspektidest, teguritest ja asjaoludest, mis mõjutavad kvaliteetset tööd ja selle jätkusuutlikku pakkumist, ja on seda oma arvamuses⁽¹⁾ tunnistanud. Sellised aspektid on töötajate palgatase ja selle prognoositavus, töövormid ja -meetodid, töökeskkond, töötervishoid ja tööohutus, tööhõive stabiilsus, elukestev õpe, töötajate koolitus, regulaarne ja prognoositav tööaeg, töötajate õiguste kaitse, töö- ja eraelu tasakaal ning aktiivne ja tulemuslik sotsiaaldialoog.

2.10. Komitee märgib, et inimväärse töö tagamine on kvaliteetse töö tagamise üks põhielemente. Seepärast kutsub komitee komisjoni, liikmesriike ja sotsiaalpartnereid üles pöörama rohkem tähelepanu inimväärse ja kvaliteetse töö küsimustele.

2.11. Komitee on teadlik, et kvaliteetse töö komponentide tagamine sõltub ka Euroopa ettevõtete vastupidavusest maailmaturul, ühtse turu olukorrast, erinevatest ärimudelitest ja majanduspoliitikast. Seetõttu kutsub komitee komisjoni ja liikmesriike üles looma koos sotsiaalpartneritega tingimusi, mis soodustavad jätkusuutlikku investeerimist ning võimaldavad seega tööandjatel jätkusuutlikult pakkuda kvaliteetset tööd ja võidelda ebaausate tavade vastu. Liikmesriigid peaksid seda valdkonda edendama mitmesuguste stiimulite, poliitikameetmete ja asjakohaste eeskirjade abil.

3. COVID-19

3.1. Komitee tunnistab, et majandustegevus on epideemia ajal asümmeetriliselt vähenenud ning TERA mehhanism, mille lõi komisjon pandeemia ajal, on aidanud säilitada paljusid töökohti. Koondamiste ja inimeste sissetulekukindluse halvenemise vältimiseks on liikmesriigid rakendanud mitmesuguseid lühendatud tööaja kavaseid, töötajate palgatoetusi, madalama palgamääraga sundpuhkust (nt sellise tegevusala töötajatele, mille tegevus ei ole lubatud), erisuguseid aktiivse tööhõivepoliitika meetmeid, noorte ja eakate kaitset, sissetuleku kaotust osaliselt kompenseerivaid toetusi, põhisissetulekut konkreetsete inimrühmade jaoks jne. Komitee rõhutab siiski, et need ajutised meetmed ei tohiks varjutada vajadust kindla ja kestliku majanduspoliitika järele ELis ja liikmesriikides, et luua uut majanduskasvu ja uusi töökohti.

3.1.1. Komitee peab kahetuvaks, et komisjon ei ole aktiivselt seadnud sotsiaalpartnerite ja muude sidusrühmade asjakohast kaasamist selliste vahendite kasutamise eeltingimuseks. Mõnes liikmesriigis ei ole sotsiaalpartnerid aktiivselt kaasatud tööturu meetmete ja poliitika määratlemisse. Sellistes riikides on taastumine ja kvaliteetse töö tagamine keerukam.

3.2. Komitee tunnistab, et epideemia ajal on mõned tööviisid muutunud, mistõttu teatavad muutused jätkuvad taastumisperioodil ja ka edaspidi. Seetõttu on ülioluline neid muutusi tunnustada, asjakohaselt käsitleda, neid jälgida ja arendada jätkuva kvaliteetse töö tagamise eesmärgil, et luua ettevõtete ja töötajate jaoks uusi võimalusi. Erilist tähelepanu tuleks pöörata digiüleminekule ja tehisintellekti kasutuselevõtu mõjule ja tagajärgedele töökohal.

3.3. Komitee juhib tähelepanu asjaolule, et epideemia on toonud tähelepanu keskmesse teatavad majandus- ja ärimudelid ning töövormid ja -viisid, mis enne epideemiat olid tähelepanuta jäetud või millele oldi liiga vähe tähelepanu pööratud. Tuleb tagada, et need sagedasemad ettevõtlus- ja töötamisvormid ei kahjustaks tööturgu ega töö kvaliteeti ega tooks kaasa ebaausaid tavaseid.

3.4. Komitee peab kiiduväärseks komisjoni soovitusi toimivate tööhõive aktiivse toetamise meetmete (EASE) kohta pärast COVID-19 kriisi ja kutsus liikmesriike üles seadma tööturupoliitika esikohale viisil, mis muudab inimestesse investeerimise üheks kriisi ületamise põhiaspektiks, võttes arvesse rohe- ja digipöörde vajadust. Liikmesriigid peaksid sotsiaalpartneritega kokku lepitud EASE-meetmed lisama oma riiklikesse taaste- ja vastupidavuskavadesse.

⁽¹⁾ ELT C 125, 21.4.2017, lk 10, punkt 3.4.

3.5. Komitee tunneb muret selle pärast, et Euroopa töötajate vaimne heaolu on pandeemia ajal märkimisväärselt halvenenud, eriti noorte ja töö kaotanud inimeste seas⁽¹²⁾. Seepärast nõuab komitee terviklikku ja ühist lähenemisviisi, mille eesmärk on omavahel siduda kaugeleulatuvaid tervishoiu-, ohutus- ja vaimse heaolu poliitikameetmeid.

3.6. Komitee kordab oma seisukohta ja ettepanekuid, mille ta on esitanud erinevates arvamustes⁽¹³⁾ töö tuleviku, digipöörde, kaugtöö, tööaja korralduse, elukestva õppe ja koolituse ning töö- ja eraelu tasakaalu teemal. Kõik väited kvaliteetse töö kohta kehtivad kõigile, kes töötavad, olenemata nende kodakondsusest, mistõttu on kolmandate riikide kodanike sisseränne ja integratsioon oluline.

3.7. Pidades silmas pandeemia põhjustatud muutusi, digiülemineku samaaegset arengut ja tõsiasja, et töö kvaliteeti mõjutavad paljud tegurid, keskendutakse siinses arvamuses üksnes mõnele eesistujariigi Sloveenia esile toodud aspektile, millele tuleb kvaliteetse töö arendamisel erilist tähelepanu pöörata. Need on järgmised: 1) töökeskkonna kohandamine vananevale elanikkonnale, 2) koolitus ja elukestev õpe, 3) võrdõiguslikkuse tagamine, 4) digiülemineku ja tehisintellekti eeliste ja lõksudega arvestamine ning 5) sotsiaalpartnerite roll.

4. Töökeskkonna kohandamine vananevale elanikkonnale

4.1. Euroopa vananeva elanikkonna tõttu pikeneb enamikus liikmesriikides ka tööelu ja tõuseb tegelik pensioniiga. See omakorda nõuab eakatele sobivate töötingimuste loomist. See hõlmab peamiselt nende psühhofüüsiliste võimete kohanemist, tagades samal ajal, et nende oskustebaas vastab jätkuvalt tööturu vajadustele. Vanemate töötajate töö kvaliteedi tagamisel on hädavajalik ka tervisekaitse parandamine töökohal ja nende juurdepääs elukestvate õppele.

4.2. Kuigi piisavate töötingimuste tagamine on tööandja esmane kohustus, on selles valdkonnas oluline roll ka kolmepoolsel koostööl sotsiaalpartnerite ja valitsustega, sest tänu oma teadmistele töökorralduse ja töötajate endi kohta saavad nad asjakohasel tasandil toimuva sotsiaaldialoogi ja sõlmitavate kollektiivlepingute kaudu aidata luua töökeskkonna, mis võimaldab vanematel töötajatel nõuetekohaselt töötada.

4.3. Samuti on suur osatähtsus liikmesriikidel. Pakkudes piisaval tasemel sotsiaalkaitset, juurdepääsu kvaliteetsetele tervishoiuteenustele ning mitmesuguseid stiimuleid ja toetusi tööandjatele, võivad need aidata luua töökeskkonna, mis võimaldab inimestel vananedes turvaliselt ja produktiivselt töötada.

4.4. Komitee teeb ettepaneku pöörata rohkem tähelepanu demograafiaga seotud tööturupoliitika rakendamisele Euroopa poolaasta kontekstis. Tarvis on kaasata sotsiaalpartnerid aktiivselt strateegiasse ning eakate tööturupoliitika ja -meetmete rakendamisse, sh asjakohaselt tööturule integreerimisse.

4.5. Tuleb välja töötada nüüdisaegsed ja uuenduslikud võimalused noore ja vanema põlvkonna koos töötamise jaoks. Asjatundlik kahesuunaline teadmiste ja kogemuste edastamine on hädavajalik.

5. Koolitus ja elukestev õpe

5.1. Komitee on oma arvamustes korduvalt rõhutanud elukestva õppe ja koolituse tähtsust nii töötute kui ka töötajate jaoks⁽¹⁴⁾.

⁽¹²⁾ Eurofound (2021), „Living, working and COVID-19 (Update April 2021): Mental health and trust decline across EU as pandemic enters another year“ (Elamine, töötamine ja COVID-19 (ajakohastatud 2021. aprillis): vaimse tervise halvenemine ja usalduse vähenemine kogu Euroopa Liidus pandeemia teise aasta alguses). Luxembourg, Euroopa Liidu Väljaannete Talitus, lk 4.

⁽¹³⁾ ELT C 129, 11.4.2018, lk 44; ELT C 197, 8.6.2018, lk 45; ELT C 237, 6.7.2018, lk 8; ELT C 367, 10.10.2018, lk 15; ELT C 440, 6.12.2018, lk 37; ELT C 232, 14.7.2020, lk 18.

⁽¹⁴⁾ Nagu on väljendatud arvamuses ELT C 374, 16.9.2021, lk 38.

5.2. Komitee rõhutab töötajate ja tööandjate vajaduste õigeaegse prognoosimise tähtsust oskuste ja strateegilise planeerimise tagamiseks selles valdkonnas. Selleks on vaja sotsiaalpartnerite koostööd, eelkõige sektorite ja ettevõtete tasandil.

5.3. Eritähelepanu tuleks pöörata pikaajalistele töötutele ja neile, kes on pikka aega tööturul eemal olnud. Pikaajaline tööturul eemalolek takistab märkimisväärselt tööalast konkurentsivõimet, eriti digitaalsete muutuste kiiruse tõttu⁽¹⁵⁾. Pandeemia süvendas seda probleemi veelgi, sest seetõttu teatavad sektorid pandi kinni ja inimesed jäid tööta. Seepärast on sellistes olukordades vaja tõhusat aktiivset tööhõivepoliitikat.

5.4. Koolitustel tuleks tööandjatele anda piisavalt teavet selle kohta, kui tähtis on õigeaegne planeerimine, et võtta arvesse vajadusi tuleviku töö oskuste ja teadmiste järele. Sellega seoses soovib komitee pöörata eritähelepanu töötajate digiõppekavadele.

5.5. Komitee soovib liikmesriikidel samuti kaaluda rahalisi ja maksusoodustusi tööandjatele töötajate aktiivsemaks koolitamiseks, kas otsese rahastamise või ettevõtete maksusoodustuste vormis.

6. Võrdõiguslikkuse tagamine

6.1. Komitee on seisukohal, et taastumise ajal ja ka hiljem on vaja säilitada isiklikku olukorda arvesse võttes võrdõiguslikkus ja vältida mis tahes diskrimineerivaid tavasid. Tunnistades eri töövormide pakutavaid võimalusi, on olemas ka oht, et need võivad suurendada töötajate ebavõrdsust, sealhulgas soolise võrdõiguslikkuse mõttes⁽¹⁶⁾. Tuleb leida võimalusi töötajate võrdse kohtlemise tagamiseks kõigi asjakohaste kanalite kaudu, sh nii õigusaktide kui ka kollektiivlepingutega.

6.2. Komitee märgib, et pandeemia ajal ei tagatud võrdõiguslikkust, sest rakendatud meetmed ei hõlmanud kõiki töötajaid ja ettevõtteid. Väikestele ja keskmise suurusega ettevõtjatele, ebakindlas töösuhtes olevatele töötajatele, füüsilisest isikust ettevõtjatele, rändajatele, noortele ja naistele ei võimaldata sageli juurdepääsu sissetuleku kaotuse hüvitamisele või ei kohaldata meetmeid nende suhtes. See tähendab, et vaesus ja sotsiaalne tõrjutus on epideemia ajal suurenenud. Paljud ettevõtted on samuti tegevuse lõpetanud ja seetõttu on kadunud ka töökohad.

6.3. Komitee märgib, et naiste olukord tööturul on pandeemia ajal märkimisväärselt halvenenud:⁽¹⁷⁾ paljud naised on kaotanud töö, nende töö- ja eraelu tasakaal on halvenenud ja ebakindlate töösuhete arv suurenenud.

6.4. Samuti on halvenenud rändajate olukord tööturul ja noorte olukord, kuna neil on üha raskem tööd leida. Lisaks puutuvad nad veelgi enam kokku ebakindlate töövormidega, mis ei taga kvaliteetset elu.

6.5. Ebavõrdsus kajastub kõige rohkem sissetulekus ja tööhõive stabiilsuses. Seetõttu on komitee kindlalt veendunud, et tööturupoliitikas tuleb tegeleda palgalõhe ja meetmetega, millega edendatakse tasustamise läbipaistvust, tegeletakse horisontaalse ja vertikaalse segregatsiooniga tööturul, tagatakse naistele stiimulid täistööajaga töötamiseks, käsitletakse tasustamata hoolduskohustusi ning rakendatakse võrdväärse töö eest võrdse tasu maksmise põhimõtet. Samuti tuleb rakendada meetmeid, et tagada töötajate õiguste austamine. Peale selle tuleb ergutada sotsiaaldialoogi, mille keskmes on kollektiivläbirääkimised ebatüüpiliste töövormide korral, nagu näiteks majapidamistööd, hooldus, platvormitöö vms.

7. Digiüleminek ja tehisintellekt

7.1. Digiüleminekul on töösuhetele ülisuur mõju, sest kui tööandjad seda rakendavad, võib see tööprotsessi mõjutada nii positiivselt kui ka negatiivselt.

⁽¹⁵⁾ Töötajate digioskused ja väljaõpe on liikmesriikides väga erinevad ning see suurendab erinevusi töötajate olukorras. 2019. aastal pakkus ELis digiõpet keskmiselt vähem kui 25 % ettevõtetest, ulatudes 6 %-st Rumeenias kuni 37 %-ni Soomes.

⁽¹⁶⁾ ELT C 220, 9.6.2021, lk 13.

⁽¹⁷⁾ <https://eige.europa.eu/news/covid-19-derails-gender-equality-gains>.

7.2. Digilahendused panevad ka muresema töötajate ja tööandjate lepinguliste suhete pärast. Kvaliteetse töö jätkusuutlike komponentide tagamise jaoks on vaja jälgida tööturu arengut ja tagada töötajate põhiõiguste kaitseks piisavad mehhanismid, takistamata digilahenduste väljatöötamist. EL, liikmesriigid, sotsiaalpartnerid ja muud sidusrühmad peaksid kõik aitama leida inimeste probleemidele õiglasel lahendused. Komitee rõhutab, et ulatuslikum digiüleminek tööelus võib tuua kasu, kuid tekitab ka probleeme. Sellega seoses tunnistab komitee, et digiüleminekut käsitleva Euroopa sotsiaalpartnerite raamlepingu kiire rakendamine võib etendada tähtsat rolli ⁽¹⁸⁾.

7.3. Tehisintellekti kasutamise korraldamine töökohal on hädavajalik eelkõige selleks, et vältida diskrimineerivaid tavasid, töötajate ebaseaduslikku jälgimist, sealhulgas seoses õigusega mitte olla kättesaadav, ja mis tahes muud töötajaid kahjustavat kohtlemist. Sotsiaalpartnerid tuleb kaasata tehisintellekti käsitlevate õigusaktide vastuvõtmisesse ja rakendamisse.

Brüssel, 23. september 2021

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee
president
Christa SCHWENG

⁽¹⁸⁾ The European Social Partners framework agreement_and_studies/2020-06-22_agreement_on_digitalisation_-_with_signatures.pdf.

LISA

Arutelu käigus lükati tagasi järgmised muudatusettepanekud, mis kogusid hääletamisel siiski vähemalt veerandi häältest (kodukorra artikli 43 lõige 2).

MUUDATUSETTEPANEK 3**Esitanud:**

ARDHE Christian

HOŠTÁK Martin

KONTKANEN Mira-Maria

LE BRETON Marie-Pierre

SOC/685**Jätkusuutliku kvaliteetse töö põhikomponendid taastumise ajal ja pärast seda****Punkt 2.9****Muuta järgmiselt:**

Seksiooni arvamus	Muudatusettepanek
<p>Komitee on teadlik paljudest aspektidest, teguritest ja asjaoludest, mis mõjutavad kvaliteetset tööd ja selle jätkusuutlikku pakkumist, ja on seda oma arvamuses⁽¹⁾ tunnistanud. Sellised aspektid on töötajate palgatase ja selle prognoositavus, töövormid ja -meetodid, töökeskkond, töötervishoid ja tööohutus, tööhõive stabiilsus, elukestev õpe, töötajate koolitus, regulaarne ja prognoositav tööaeg, töötajate õiguste kaitse, töö- ja eraelu tasakaal, aktiivne ja tulemuslik sotsiaaldialoog jmt.</p> <p>⁽¹⁾ ELT C 125, 21.4.2017, lk 10, punkt 3.4.</p>	<p>Komitee on teadlik paljudest aspektidest, teguritest ja asjaoludest, mis mõjutavad kvaliteetset tööd ja selle jätkusuutlikku pakkumist, ja on seda oma arvamuses⁽¹⁾ tunnistanud. Sellised aspektid on töötajate palgatase ja selle prognoositavus, töövormid ja -meetodid, sh vajadus erisuguste töövormide ja paindlikkuse järele sotsiaaldialoogi raames, töökeskkond, töötervishoid ja tööohutus, tööhõive stabiilsus, elukestev õpe, töötajate koolitus, regulaarne ja prognoositav tööaeg, töötajate õiguste kaitse, töö- ja eraelu tasakaal, aktiivne ja tulemuslik sotsiaaldialoog jmt.</p> <p>⁽¹⁾ ELT C 125, 21.4.2017, lk 10, punkt 3.4.</p>

Hääletuse tulemus

Poolt: 92

Vastu: 120

Erapooletud: 15

MUUDATUSETTEPANEK 4**Esitanud:**

ARDHE Christian

HOŠTÁK Martin

KONTKANEN Mira-Maria

LE BRETON Marie-Pierre

SOC/685**Jätkusuutliku kvaliteetse töö põhikomponendid taastumise ajal ja pärast seda****Punkt 3.3****Muuta järgmiselt:**

Sektsiooni arvamus	Muudatusettepanek
Komitee juhib tähelepanu asjaolule, et epideemia on toonud tähelepanu keskmesse teatavad majandus- ja ärimudelid ning töövormid ja -viisid, mis enne epideemiat olid tähelepanuta jäetud või millele oldi liiga vähe tähelepanu pööratud. Tuleb tagada, et need sagedasemad ettevõtlus- ja töötamisvormid ei kahjustaks tööturgu ega töö kvaliteeti ega tooks kaasa ebaausaid tavaid.	Komitee juhib tähelepanu asjaolule, et epideemia on toonud tähelepanu keskmesse teatavad majandus- ja ärimudelid ning töövormid ja -viisid, mis enne epideemiat olid tähelepanuta jäetud või millele oldi liiga vähe tähelepanu pööratud. Kuigi oluline on tõhustada ettevõtlust ja füüsilisest isikust ettevõtjana tegutsemist soosivat poliitikat nii Euroopa kui ka riiklikul tasandil ning edendada nende sagedasemate ettevõtlus- ja töövormide kestlikku arengut, tuleks tagada, et need ei kahjustaks tööturgu ega töö kvaliteeti ega tooks kaasa ebaausaid tavaid.

Hääletuse tulemus

Poolt: 90

Vastu: 125

Erapooletud: 16

MUUDATUSETTEPANEK 5**Esitanud:**

ARDHE Christian

HOŠTÁK Martin

KONTKANEN Mira-Maria

LE BRETON Marie-Pierre

SOC/685**Jätkusuutliku kvaliteetse töö põhikomponendid taastumise ajal ja pärast seda**

Punkt 6.2**Muuta järgmiselt:**

Sektsiooni arvamus	Muudatusettepanek
Komitee märgib, et pandeemia ajal ei tagatud võrdõiguslikkust, sest rakendatud meetmed ei hõlmanud kõiki töötajaid ja ettevõtteid. Väikestele ja keskmise suurusega ettevõtjatele, ebakindlas töösuhtes olevatele töötajatele, füüsilisest isikust ettevõtjatele, rändajatele, noortele ja naistele ei võimaldata sageli juurdepääsu sissetuleku kaotuse hüvitamisele või ei kohaldata meetmeid nende suhtes. See tähendab, et vaesus ja sotsiaalne tõrjutus on epideemia ajal suurenenud. Paljud ettevõtted on samuti tegevuse lõpetanud ja seetõttu on kadunud ka töökohad.	Komitee märgib, et pandeemia ajal ei tagatud võrdõiguslikkust, sest rakendatud meetmed ei hõlmanud kõiki töötajaid ja ettevõtteid. Väikestele ja keskmise suurusega ettevõtjatele, vähem püsivas ja kindlas töösuhtes olevatele töötajatele, füüsilisest isikust ettevõtjatele, rändajatele, noortele ja naistele ei võimaldata sageli juurdepääsu sissetuleku kaotuse hüvitamisele või ei kohaldata meetmeid nende suhtes. See tähendab, et vaesus ja sotsiaalne tõrjutus on epideemia ajal suurenenud. Paljud ettevõtted on samuti tegevuse lõpetanud ja seetõttu on kadunud ka töökohad.

Hääletuse tulemus

Poolt: 88

Vastu: 138

Erapooletud: 14

MUUDATUSETTEPANEK 6**Esitanud:**

ARDHE Christian

HOŠTÁK Martin

KONTKANEN Mira-Maria

LE BRETON Marie-Pierre

SOC/685**Jätkusuutliku kvaliteetse töö põhikomponendid taastumise ajal ja pärast seda****Punkt 6.3****Muuta järgmiselt:**

Sektsiooni arvamus	Muudatusettepanek
Komitee märgib, et naiste olukord tööturul on pandeemia ajal märkimisväärselt halvenenud ⁽¹⁷⁾ : paljud naised on kaotanud töö, nende töö- ja eraelu tasakaal on halvenenud ja ebakindlate töösuhete arv suurenenud.	Komitee märgib, et naiste olukord tööturul on pandeemia ajal märkimisväärselt halvenenud ⁽¹⁷⁾ : paljud naised on kaotanud töö, nende töö- ja eraelu tasakaal on halvenenud ning stabiilsema ja kindlama töökoha leidmine on muutunud keerulisemaks.
⁽¹⁷⁾ https://eige.europa.eu/news/covid-19-derails-gender-equality-gains .	⁽¹⁷⁾ https://eige.europa.eu/news/covid-19-derails-gender-equality-gains .

Hääletuse tulemus

Poolt: 80

Vastu: 143

Erapooletud: 10

MUUDATUSETTEPANEK 7**Esitanud:**

ARDHE Christian

HOŠTÁK Martin

KONTKANEN Mira-Maria

LE BRETON Marie-Pierre

SOC/685**Jätkusuutliku kvaliteetse töö põhikomponendid taastumise ajal ja pärast seda****Punkt 6.4****Muuta järgmiselt:**

Seksiooni arvamus	Muudatusettepanek
Samuti on halvenenud rändajate olukord tööturul ja noorte olukord, kuna neil on üha raskem tööd leida. Lisaks puutuvad nad veelgi enam kokku ebakindlate töövormidega, mis ei taga kvaliteetset elu.	Samuti on halvenenud rändajate olukord tööturul ja noorte olukord, kuna neil on üha raskem tööd leida. Lisaks puutuvad nad veelgi enam kokku probleemidega püsivama ja kindlama töövormi leidmisel.

Hääletuse tulemus

Poolt: 80

Vastu: 143

Erapooletud: 10

MUUDATUSETTEPANEK 8**Esitanud:**

BARRERA CHAMORRO Maria del Carmen

MEYNENT Denis

SALIS-MADINIER Franca

ZORKO Andrej

SOC/685**Jätkusuutliku kvaliteetse töö põhikomponendid taastumise ajal ja pärast seda**

Punkt 6.5**Muuta järgmiselt:**

Seksiooni arvamus	Muudatusettepanek
<p>Ebavõrdsus kajastub kõige rohkem sissetulekus ja tööhõive stabiilsuses. Seetõttu on komitee kindlalt veendunud, et tööturupoliitikas tuleb tegeleda palgalõhe ja meetmetega, millega edendatakse tasustamise läbipaistvust, tegeletakse horisontaalse ja vertikaalse segregatsiooniga tööturul, tagatakse naistele stiimulid täistööajaga töötamiseks, käsitletakse tasustamata hoolduskohustusi ning rakendatakse võrdväarse töö eest võrdse tasu maksmise põhimõtet. Samuti tuleb rakendada meetmeid, et tagada töötajate õiguste austamine. Peale selle tuleb ergutada sotsiaaldialoogi, mille keskmes on kollektiivläbirääkimised ebatüüpiliste töövormide korral, nagu näiteks majapidamistööd, hooldus, platvormitöö vms.</p>	<p>Ebavõrdsus kajastub kõige rohkem sissetulekus ja tööhõive stabiilsuses. Seetõttu on komitee kindlalt veendunud, et tööturupoliitikas tuleb tegeleda palgalõhe ja siduvate meetmetega, millega edendatakse tasustamise läbipaistvust, tegeletakse horisontaalse ja vertikaalse segregatsiooniga tööturul, tagatakse naistele stiimulid täistööajaga töötamiseks, käsitletakse tasustamata hoolduskohustusi ning rakendatakse võrdväarse töö eest võrdse tasu maksmise põhimõtet. Samuti tuleb rakendada meetmeid, et tagada töötajate õiguste austamine. Peale selle tuleb ergutada sotsiaaldialoogi, mille keskmes on kollektiivläbirääkimised ebatüüpiliste töövormide korral, nagu näiteks majapidamistööd, hooldus, platvormitöö vms.</p>

Hääletuse tulemus

Poolt: 102

Vastu: 113

Erapooletud: 16

MUUDATUSETTEPANEK 10**Esitanud:**

ARDHE Christian

HOŠTÁK Martin

KONTKANEN Mira-Maria

LE BRETON Marie-Pierre

SOC/685**Jätkusuutliku kvaliteetse töö põhikomponendid taastumise ajal ja pärast seda****Punkt 7.3****Muuta järgmiselt:**

Seksiooni arvamus	Muudatusettepanek
<p>Tehisintellekti kasutamise korraldamine töökohal on hädavajalik eelkõige selleks, et vältida diskrimineerivaid tavasid, töötajate ebaseaduslikku jälgimist, sealhulgas seoses õigusega mitte olla kättesaadav, ja mis tahes muud töötajaid kahjustavat kohtlemist. Sotsiaalpartnerid tuleb kaasata tehisintellekti käsitlevate õigusaktide vastuvõtmisesse ja rakendamisse.</p>	<p>Et tagada tehisintellekti läbipaistev ja tasakaalustatud areng, on selle haldamine töökohal hädavajalik eelkõige selleks, et leevendada põhjendamatu muret, edendada töötajate autonoomiat ja vältida diskrimineerivaid tavasid, töötajate ebaseaduslikku jälgimist ja mis tahes muud töötajaid kahjustavat kohtlemist. Sotsiaalpartnerid tuleb kaasata tehisintellekti käsitlevate õigusaktide vastuvõtmisesse ja rakendamisse.</p>

Hääletuse tulemus

Poolt: 88

Vastu: 136

Erapooletud: 10

MUUDATUSETTEPANEK 11**Esitanud:**

ARDHE Christian

HOŠTÁK Martin

KONTKANEN Mira-Maria

LE BRETON Marie-Pierre

SOC/685**Jätkusuutliku kvaliteetse töö põhikomponendid taastumise ajal ja pärast seda****Punkt 1.1****Muuta järgmiselt:**

Seksiooni arvamus	Muudatusettepanek
Töö kvaliteet on elukvaliteedi üks põhikomponente. Järgida tuleb põhimõtet „kvaliteetne töö elukvaliteedi parandajana“, kuna see on kestliku sotsiaalse arengu eeltingimus. Seepärast on komitee kindlalt veendunud, et sellele tuleks ELi poliitikas erilist tähelepanu pöörata, sest sellega tuleb ennetada ebavõrdsuse, vaesuse, sotsiaalse tõrjutuse ja kõlvatu konkurentsi riski .	Töö kvaliteet on elukvaliteedi üks põhikomponente ja seda tuleb käsitleda koos kestliku arengu kontseptsiooniga, võttes arvesse jätkusuutliku majanduskasvu ja tööhõive laiemat konteksti, eriti rohe- ja digipööret. Samal ajal tunnustab komitee tööandjate rolli oskuste, tööhõive, erinevate töövormide, töötajate turvalisuse, heaolu ja ettevõtete konkurentsivõime edendamisel. Seepärast on komitee kindlalt veendunud, et töö kvaliteedile kui majanduskasvu ja tööhõive ühele komponendile tuleks ELi poliitikas erilist tähelepanu pöörata, kuna see võib anda märkimisväärse kahetise panuse kestliku majanduskasvu, tööhõive ja tootlikkuse edendamisse, käsitledes samal ajal ebavõrdsuse, vaesuse, sotsiaalse tõrjutuse ja kõlvatu konkurentsi riske.

Hääletuse tulemus

Poolt: 79

Vastu: 136

Erapooletud: 11

MUUDATUSETTEPANEK 12**Esitanud:**

ARDHE Christian

HOŠTÁK Martin

KONTKANEN Mira-Maria

LE BRETON Marie-Pierre

SOC/685**Jätkusuutliku kvaliteetse töö põhikomponendid taastumise ajal ja pärast seda**

Punkt 1.2**Lisada uus punkt.****Paigutada olemasoleva punkti järele – sama tasand**

Sektsiooni arvamus	Muudatusettepanek
	<p><i>Komitee rõhutab, et vaja on kõikehõlmavaid ja sihipäraseid meetmeid, et tagada liikmesriikides reageerimisvõimelised, vastupidavad ja kaasavad tööturud muu hulgas pandeemia tulemusel, pöörates erilist tähelepanu paindlike töökohtade pakkumisele. Komitee juhib siiski tähelepanu sellele, et tööturu arengut tuleb toetada, mitte üle reguleerida ega pidurdada. Erilist tähelepanu tuleks pöörata subsidiaarsuse ja proportsionaalsuse põhimõttele seoses ELi ja liikmesriikide pädevusvaldkondade ning nende käsutuses olevate eri vahenditega. Mis puudutab tugeva majandusliku aluse tagamist õiglase ülemineku toetamiseks Euroopas, siis keskenduda tuleks ettevõtete jaoks õiglase, stabiilse ja prognoositava õigusraamistiku loomisele, sealhulgas ettevõtete halduskoormuse vältimisele.</i></p>

Hääletuse tulemus

Poolt: 79

Vastu: 144

Erapooletud: 7

MUUDATUSETTEPANEK 15**Esitanud:**

ARDHE Christian

HOŠTÁK Martin

KONTKANEN Mira-Maria

LE BRETON Marie-Pierre

SOC/685**Jätkusuutliku kvaliteetse töö põhikomponendid taastumise ajal ja pärast seda****Punkt 1.12****Muuta järgmiselt:**

Sektsiooni arvamus	Muudatusettepanek
<p>Komitee märgib, et taaste- ja vastupidavusrahasutus ei käsitleta otseselt kvaliteetse töö komponente, ning kutsub seetõttu komisjoni üles seda rahastu osa täiendama. Kvaliteetne töö on taaste- ja vastupidavusrahasutus eesmärkide saavutamisel otsustava tähtsusega. Tähelepanuta ei tohiks jätta haavatavaid rühmi, nagu ebakindlas töösuhtes olevad ja noored töötajad, keda epideemia on kõige rängemini tabanud.</p>	<p>Komitee märgib, et taaste- ja vastupidavusrahasutus ei käsitleta otseselt kvaliteetse töö komponente, ning kutsub seetõttu komisjoni üles tagama, et neid komponente võetaks nõuetekohaselt arvesse rahastu rakendamisel. Kvaliteetne töö on taaste- ja vastupidavusrahasutus eesmärkide saavutamisel otsustava tähtsusega. Tähelepanuta ei tohiks jätta haavatavaid rühmi, keda epideemia on kõige rängemini tabanud.</p>

Hääletuse tulemus

Poolt: 82

Vastu: 140

Erapooletud: 8
